
Viite: **Dnro TRAFICOM/697199/03.04.03.00/2025**

Asia: **Luonnos määräykseksi taksiliikenteen koulutuksista**

Invalidiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta määräykseksi taksiliikenteen koulutuksista sekä perustelumui stiosta. Tarkastelemme määräyslunnosta ja perustelumui stiota erityisesti fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden turvallisen kuljetuksen näkökulmasta.

Fyysisesti vammaiset ja toimintaesteiset henkilöt ovat kuljetuspalvelujen käyttäjinä usein tilanteessa, jossa he ovat kuljettajan avun varassa. Tämän vuoksi kuljetuspalveluissa korostuvat luottamus kuljettajaan, asiakkaan koskemattomuuden ja ihmisarvon kunnioittaminen sekä fyysinen turvallisuus. Kuljettajan osaaminen vaikuttaa suoraan matkustajan turvallisuuteen ja palvelun laatuun.

Invalidiliitto kannattaa pakollisen kuljettajakoulutuksen palauttamista alalle tuleville taksinkuljettajille, täydennyskoulutusta ajolupaa uusiville kuljettajille sekä taksiliikenteen yrittäjäkoulutuksen selkeää ja vaatimustasoltaan riittävää sääntelyä. Pidämme esitettyjä muutoksia perusteltuina. Perustelumui stion ymmärrettävyyttä ja sen soveltamista määräyksen yhteydessä lisäksi otsikoinnin kirjaaminen samankaltaisesti numeraalisesti, kuin itse määräyksen alaotsikoinnit.

Invalidiliitto keskittyy lausunnossaan taksiliikenteen erityisryhmien asiakkuustilanteisiin, niiden aiheuttamiin tarpeisiin ja vaatimukseen koulutuksen sisällössä. Toivomme Traficom in huomioivan alla esittämämme tarkentavat näkökulmat jatkovalmistelussa.

Koulutuskalusto ja -välineet 3.3

Invalidiliitto esittää, että perustelumui stion 3.3. kalustoon ja välineistöön kohdistuvissa turvallisuussäännöksissä ja -määräyksissä tulisi lisätä velvoite kiinnittää erityistä huomiota esteettömien ajoneuvojen lisävarusteisiin ja näitä koskeviin määräyksiin.

Taksinkuljettajan peruskoulutus 4

Invalidiliitto kannattaa taksinkuljettajien peruskoulutuksen perusteluissa esitettyjä koulutuskokonaisuuksia. Keskeistä on, että kuljettaja kykenee ymmärtämään asiakkaan tarpeet ja hänen antamat ohjeet sekä kommunikoimaan selkeästi asiakkaan käyttämällä kielellä tai muulla kommunikaatiomenetelmällä koko kuljetuksen ajan. Tämä korostuu erityisesti tilanteissa, joissa asiakkaan turvallisuus riippuu oikeanlaisesta avustamisesta ja ohjeiden ymmärtämisestä.

Perusteluissa tämä näkökulma on tunnistettu vuorovaikutustaitojen osalta, mutta sen merkitystä turvallisuuden kannalta tulisi korostaa myös itse määräyksessä. Invalidiliitto esittää, että sekä perusteluihin että määräysluonnokseen kohtaan 4.1.a) (erilaiset vuorovaikutustavat ja -menetelmät) lisätään vaatimus asiakkaan kielen tai muun kommunikaatiomenetelmän huomioimisesta sekä tarvittaessa erilaisten apuvälineiden, kuten kynän ja paperin tai kielenkääntäjäsovellusten hyödyntämisestä.

Pidämme erityisen tärkeänä, että koulutuksessa huomioidaan selkeästi asiakkaiden yksityisyyden ja koskemattomuuden huomioinen ja säilyttäminen. Lähtökohtana tulee aina olla asiakkaan koskemattomuutta koulutettaessa, ettei asiakasta ole sallittua koskea ilman asiakkaan omaa suostumusta. Tilanteet, joissa asiakkaan koskeminen on välttämätöntä, voi se kohdistua vain tilanteisiin, joissa koskettamista ei voida välttää ilman mahdollista vahingon- / vaaranuhan todennäköistä aiheutumista asiakkaalle. Tällainen tilanne voi syntyä esim. asiakasta avustettaessa, ajoneuvoon noustessa tai sieltä poistuttaessa. Tilanne ei saa olla asiakkaalle epämiellyttävä tai häntä loukkaava. Tämä tulee lisätä selkeästi perustelumuiistioon tukemaan määräysluonnoksen kohtaa 4.1. c) (asiakkaan yksityisyyden ja koskemattomuuden huomioinen ja säilyttäminen).

Invalidiliitto korostaa fyysisen koskemattomuuden merkitystä erityisryhmien taksipalveluiden toteuttamisessa. Toimintakyvyn rajoite ja avuntarve kuljettajalta altistaa epäasiallisen käytöksen ja kosketteluun kohteeksi joutumiselle. Rusetti ry on vuonna 2025 kerännyt yli 70 kokemusta vammaisten henkilöiden kuljetuspalveluissa tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta. kuljetuspalveluja käyttävien naisten kokemasta häirinnästä todetaan, että *”kuljetuspalveluissa tapahtuva häirintä, epäasiallinen kohtelu ja seksuaalinen ahdistelu on valtakunnallinen ongelma, johon tulisi kiinnittää erityistä huomiota.”* Sama ilmiö nousee esiin myös Invalidiliiton 2025 tekemässä osallisuusbarometrissa, jossa 11 % kuljetuspalveluja käyttävistä vastaajista ilmoitti kohdanneensa epäasiallista käytöstä tai häirintää.

Invalidiliitto ehdottaa, että määräysluonnoksen kohdassa 4.2 (eri matkustajaryhmien erityistarpeet) täsmennetään sisältöä siten, että kohdassa 4.2.a) (tietoisuus erilaisista liikunta- ja toimintarajoitteisista sekä muista erityistä tukea tarvitsevista asiakasryhmistä) käsitellään yksilöllisemmin erilaisia liikunta- ja toimintarajoitteita sekä muita erityistä tukea tarvitsevia asiakasryhmiä. Pelkkä erityistarpeiden yleinen tunnistaminen ei ole riittävää, vaan koulutuksessa tulisi käsitellä esimerkiksi yleisimpiä liikunta- ja toimintarajoitteita sekä niiden aiheuttamia avuntarpeita, jotka voivat nousta esiin taksinkuljettajan työssä. Nyt aihepiiri on kuvattu liian yleisellä tasolla, vaikka erityistarpeiden ymmärtäminen ja huomioiminen on keskeinen osa palvelun laatua. Tämän vahvistaminen lisää taksinkuljettajien osaamista ja kyvykkyyttä toimia erilaisissa asiakastilanteissa ja edistää asiakkaiden turvallisuutta ja luottamusta taksipalveluihin.

Perusteluissa mainitaan asiakkaiden erilaisten apuvälineiden huomioiminen. Invalidiliitto painottaa, että myös määräykseen lisätään kirjaus kohtaan 4.1. b) (tietoisuus erilaisista liikunta- ja toimintarajoitteisista sekä muista erityistä tukea tarvitsevista asiakasryhmistä) erilaisten apuvälineiden huomioiminen kuljetuksissa.

Taksinkuljettajan täydennyskoulutus 5

Invalidiliitto pitää myönteisenä uutta taksinkuljettajan täydennyskoulutusta. Perusteluissa kuitenkin jätetään täydennyskoulutuksesta toisesta aihealueesta pois vuorovaikutustavat

ja -menetelmät. Samoin viidennestä aihealueesta on jätetty pois hätäensiapu ja toiminta onnettomuustilanteissa. Katsomme perustelluksi lisätä täydennyskoulutusta myös näihin osioihin, sillä näihin osa-alueisiin on voinut muutoksia, uusia viranomaismääräyksiä tai muita säännöksiä, jotka ovat perusteltuja liittää osaksi täydennyskoulutusta. Invalidiliitto esittää nostettavaksi edellä mainitut kokonaisuudet myös täydennyskoulutuksen perusteisiin sekä määräykseen sisällytettäväksi.

Taksiliikenteen erityisryhmien kuljettajakoulutus 6

Invalidiliitto pitää pääpiirteittäin erittäin hyvänä taksiliikenteen erityisryhmien kuljettajakoulutuksen kokonaisuutta. Tästä huolimatta esitämme täsmennyksiä, jotka edistävät taksipalveluiden liikenne- ja asiakasturvallisuutta, parantavat taksinkuljettajan omaa ymmärrystä työnkuvan erityisyydestä sekä lisäävät luottamusta taksipalveluihin.

Näemme tärkeänä, että koulutuksessa painotetaan käytännön harjoituksia. Koulutuksessa on hyvä syventää taksinkuljettajan omaa tietoisuutta ja tietämystä erilaisista liikunta- ja toimintaesteistä myös siten, että kuljettaja itse kokee käytännön harjoitteen kautta, millaista on käyttää liikunta- ja toimintarajoitteisten apuvälineitä tai miten näkö- tai kuulovamma vaikuttaa henkilön kykyyn suoriutua taksinkäyttäjänä. Tämä vahvistaa koulutuksen käytännönläheisyyttä ja kuljettajan osaamisen varmistamista.

Invalidiliitto pitää perusteltuna, että määräyslunnon mukaisesti käytännön opetus on aina suoritettava lähikoulutuksena ja suosittaa, että koulutukseen on sisällytettävä myös ajosuoritus, jossa havainnollistetaan ajotavan vaikutukset pyörätuolissa matkustettaessa. Ajosuorituksen aikana kokeeseen osallistuvan tulisi itse matkustaa esteettömässä ajoneuvossa pyörätuolissa istuen, jotta eri ajotapojen vaikutukset tasapainoon ja matkustusturvallisuuteen voidaan havainnollistaa konkreettisesti, kuten äkilliset liikkeet ajotavassa esim. kiihdytyksen, jarrutukset ja kaistanvaihdot. Opetukseen on lisättävä myös harjoitus hidasajosta ja sen merkityksestä asiakkaan turvallisuuteen.

Invalidiliitto ehdottaa, että määräyslunnon kohtaan 6.1. 6) (avustavan koiran kanssa matkustavien liikunta- ja toimintarajoitteisten henkilöiden avustamisessa tarvittavat tiedot sekä koiran tehtävän ymmärtäminen) lisätään myös koiran turvallinen kiinnittäminen kuljetuksen ajaksi.

Määräyslunnon 6.2 (Liikunta- ja toimintarajoitteisten asiakkaiden avustaminen) kohta on oikeansuuntainen, mutta turvallisen avustamisen sisältöä tulisi täsmentää.

Turvallisuus liittyy erityisesti siirtymisiin, ajoneuvoon nousemiseen ja poistumiseen sekä asiakkaan tasapainon tukemiseen. Koulutuksen tulee antaa valmiuksia turvalliseen fyysiseen avustamiseen, asiakkaan siirtymisen tukemiseen ilman loukkaantumisriskiä sekä asiakkaan asennon, tasapainon ja mahdollisen kivun huomioimiseen. Samalla tulee huomioida kuljettajan ergonomia ja työturvallisuus. Turvallisen avustamisen koulutuksessa tulee huomioida määräyksen kohta 4.1. c) (asiakkaan yksityisyyden ja koskemattomuuden huomioiminen ja säilyttäminen).

Ehdotamme myös lisättäväksi porrasedon turvallisen suorittamisen harjoittelun porraskiipijän avulla tai poikkeustilanteissa muulla tavoin. Kyse on tilannesidonnaisesti välttämättömästä palvelusta, jota ei nykyisessä määräyslunnon eikä perustelumiestiossa ole huomioitu.

Samoin koulutuksessa tulisi tarkentaa takalaitanostimen turvallinen käyttö, kuten esimerkiksi sivulaitojen nostaminen pystyasentoon sekä asiakkaan tukeminen ja apuvälineen oikea sijoittaminen sekä lukitseminen siirtymisen aikana. Lisäksi koulutuksessa tulisi huomioida matkustajan pyörätuolin ja muiden apuvälineiden kiinnittäminen standardien mukaisesti sekä muiden matkatavaroiden turvallinen kuormaaminen ajoneuvoon.

Koulutuksessa tulisi huomioida useamman pyörätuolin tai apuvälineen kuljettaminen samassa ajoneuvossa, matkustajien turvallinen sijoittelu sekä usean avustettavan asiakkaan yhtäaikainen turvallinen huomioiminen. Vaikka perustelumuiustiossa kohdassa 6.2. viitataan yhteiskuljetustilanteisiin, näitä osaamisvaatimuksia ei ole esitetty riittävän velvoittavasti, eikä yhteiskuljetustilannetta mainita määräysluonnoksessa.

Vaikka perustelumuiustiossa kohta 6.2. käsitellään avustamista ja apuvälineiden käyttöä yleisellä tasolla, edellä kuvatut turvallisen avustamisen keskeiset osa-alueet tulisi tuoda selkeästi ja velvoittavasti esiin itse määräyksessä.

Invalidiliiton vuonna 2025 keräämässä Kustannusvaikuttavuus vammaispalvelulain mukaisissa kuljetuspalveluissa – tutkimuksen haastatteluaineistossa nousee esiin, että kaikilla kuljettajilla ei ole riittävää kielitaitoa, eikä kommunikointi kuljetukseen liittyvistä asioista onnistu kaikissa tilanteissa suomeksi tai ruotsiksi, joskus ei myöskään englanniksi. Haastateltavat korostivat riittävän kielitaidon välttämättömyyttä turvallisten kuljetusten kannalta. Sama ilmiö nousee esiin myös Invalidiliiton tekemässä osallisuusbarometrissa, jossa 30 % kuljetuspalveluja käyttävistä vastaajista koki kuljettajan puutteellisen kielitaidon ja vastaavasti 30 % kuljettajan huonon asenteen haasteeksi palvelun toimivuudessa. Lisäksi 26 % koki haasteeksi kuljettajan puutteellisen avustustaidon ja 18 % kuljettajan puutteellisen taidon huolehtia turvavälineistöstä. Lisäksi myös 30 % oli kokenut haasteeksi kuljettajien puutteellisen paikallistuntemuksen. Samoja haasteita nousi esiin myös edellä mainitussa haastatteluaineistossa.

Nämä havainnot osoittavat, että kyse ei ole yksittäisistä tapauksista, vaan laajemmista palvelujen laatuun, turvallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä ongelmista.

YK:n vammaissopimuksen veloitteet

Koulutusvaatimusten riittävyttä on perusteltua arvioida myös YK:n vammaissopimuksen (CRPD) veloitteiden näkökulmasta. Yleissopimuksen artiklat 9 (esteettömyys), 20 (henkilökohtainen liikkuminen) ja 16 (vapaus hyväksikäytöstä, väkivallasta ja kaltoinkohtelusta) edellyttävät, että vammaisille henkilöille turvataan yhdenvertainen pääsy liikennepalveluihin, mahdollisuus liikkua turvallisesti ja mahdollisimman itsenäisesti sekä tehokas suoja hyväksikäyttöä ja epäasiallista kohtelua vastaan.

CRPD-komitea on lisäksi suositellut Suomelle esteettömyyden vahvistamista, liikennepalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden turvaamista sekä palveluntarjoajien osaamisen kehittämistä erityisesti turvallisen liikkumisen näkökulmasta. Komitea on myös korostanut tarvetta ehkäistä vammaisiin henkilöihin kohdistuvaa kaltoinkohtelua sekä varmistaa palvelujen yhdenmukainen laatu koko maassa.

Näiden velvoitteiden ja suositusten toteutuminen edellyttää, että kuljettajien osaamisvaatimukset ovat riittävän konkreettiset ja velvoittavat. Tämä koskee erityisesti turvallista avustamista, esteettömyyden toteutumista sekä asiakkaan koskemattomuuden ja arvokkuuden turvaamista kaikissa kuljetustilanteissa. Lisäksi kuljettajan tulee kyetä huomioimaan asiakkaan yksilölliset tarpeet ja noudattamaan annettuja kuljetus- ja avustamisohjeita käytännössä.

Invalidiliitto ry
Helsingissä 17.04.2026

Janne Juvakka
Toimitusjohtaja

Laura Andersson
Johtaja

Lisätiedot:

Sinikka Winqvist, asiantuntija, liikenne ja yrittäjäyys, sinikka.winqvist@invalidiliitto.fi tai

Elina Nieminen, juristi, elina.nieminen@invalidiliitto.fi